

Lidia Zacharko

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-3799-5502>

Instytut Nauk Prawnych, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytet Śląski

Aleksander Zacharko

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-7587-8673>

PROBLEM PLAGIATU W ROZWIĄZANIACH PRAWNYCH WE FRANCJI – UWAGI I REFLEKSJE OGÓLNE

Streszczenie (abstrakt): We francuskiej nauce prawa od dłuższego czasu toczy się dyskurs naukowy na temat zjawiska plagiaryzmu, które dotyczy uczniów, studentów oraz pracowników naukowo-dydaktycznych. Zjawisko plagiaryzmu jest wynikiem umasowienia edukacji na wszystkich szczeblach, a w szczególności na poziomie szkolnictwa wyższego. W artykule można wyróżnić dwie zasadnicze części: w pierwszej części przedstawiono siatkę pojęć, tj. pojęcie plagiatu i jego rodzaje, natomiast w drugiej części jako zasadniczej przedstawiono plagiat jako naruszenie autorskich praw osobistych z przyczyn umyślnych oraz nieumyślnych wraz z problematyką odpowiedzialności.

Słowa kluczowe: plagiat, plagiaryzm, autorskie prawa osobiste

THE PROBLEM OF PLAGIARISM IN LEGAL SOLUTIONS IN FRANCE – GENERAL COMMENTS AND REFLECTIONS

Abstract: In French legal science, a scientific discourse has been ongoing for a long time on the phenomenon of plagiarism, which concerns both pupils, students, and academic-didactic staff. The phenomenon of plagiarism is a result of the widespread nature of education at all levels, particularly in higher education. In the article, one can distinguish two essential parts: the first part presents the conceptual framework, i.e., the notion of plagiarism and its types, while the second part fundamentally discusses plagiarism as a violation of personal copyright due to intentional and unintentional reasons, along with issues of liability.

Keywords: plagiarism, plagiarizing, personal copyrights

Wstęp

Celem artykułu jest przedstawienie regulacji prawnych we Francji dotyczących ochrony praw autorskich i problemu plagiatu. Analiza francuskich rozwiązań prawnych stanowi dobrą podstawę do dyskusji i formułowania wniosków. Zmiany wprowadzone w Kodeksie Własności Intelektualnej (CPI) mają na celu wzmocnienie ochrony praw autorskich i zwalczania ich naruszeń. W erze Internetu plagiatorstwo przybiera coraz nowsze formy, co implikuje konieczność przeciwdziałania temu zjawisku poprzez regulacje dotyczące odpowiedzialności za popełnienie plagiatu, czy upowszechnienie systemów antyplagiato- wych, ale też nagłośnienie przypadków jawnego plagiatorstwa prac naukowych i prac studenckich.

Termin plagiat, który stosowany jest w prawie oraz w literaturze przedmiotu, ma dość zróżnicowany zakres znaczeniowy¹.

Słownik Larousse’a za „plagiat” przyjmuje czyn kogoś, kto na polu artystycznym lub literackim oddaje jako własne, co zaczerpnął z cudzej pracy lub co pożycza czy kopiuje. Plagiat to akt kradzieży². Pojęcie plagiatu wywodzi się od łacińskiego terminu „plagiarius”, co oznaczało u Rzymian – wyzyskiwacza, rabusia, tego, który uprowadza ludzi w niewolę, handlarza niewolników³.

We francuskim prawie autorskim nie występuje pojęcie plagiatu, ale termin ‘podrabiania’, czyli naruszenia któregośkolwiek z praw przyznanych posiadaczowi praw własności intelektualnych. Pojęcie plagiatu można rozpatrywać nie tylko w ujęciu prawnym, ale także moralnym oraz historycznym. Prawo autorskie narodziło się w XVIII wieku po rewolucji francuskiej pod wpływem Beaumarchais⁴.

Pojęcie „plagiatu” jest pojęciem złożonym z uwagi na fakt, iż we współczesnym świecie postępowanie plagiatorów jest wyrafinowane, uniemożliwiając w wielu przypadkach ustalenie, czy mamy do czynienia z plagiatem w czystej postaci⁵.

Przechodząc do pojęcia plagiatu w znaczeniu prawnym, należy skonstatować, iż teoretycy francuscy jak i teoretycy w Polsce posługują się tym pojęciem w znaczeniu szerokim jako zapożyczenie w sferze intelektualnej i w znaczeniu wąskim jako przywłaszczenie, bądź przypisanie sobie autorstwa cudzego utworu, które w praktyce jest rezultatem przejęcia cudzego utworu lub też twórczych elementów cudzego utworu w całości lub w części

---

¹ Szerzej C. Colombet, *Propriété littéraire et artistique et droits voisins*, Dalloz, coll, *Precis droit privé*, ed. 7, 1994, p. 269; A. Gromkowska-Melosik, *Ściągi, plagiaty, fałszywe dyplomy, Socjopatologia Edukacji*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2007, s. 80 i nast.; B. Gadek-Giesen, *Plagiat dzieł naukowych – zagadnienia wybrane*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2011, nr 2, s. 63-83; M. Rutkowska-Sowa, *Plagiaty studentów i doktorantów*, „Edukacja Prawnicza” 2013, nr 11(146), s. 12 i nast.

² www.larousse.fr/dictionnaires/francaise/plagiat/61301 [dostęp: 15.05.2024].

³ https://fr.wikipedia.org/wiki/Con_Contrefaçon_en_droit_français-wikipedia. Plagiat [dostęp: 15.05.2024] a także B. Gadek- Giesen, *Plagiat dzieł...*, *op. cit.*, s. 63.; J. Sieńczyło-Chlabicz wskazuje, iż etymologia pojęcia plagiat wywodzi się z czasów rzymskich, przy czym pojęcie to odnosiło się wyłącznie do twórczości. Jeden z poetów rzymskich Owidiusz w swej korespondencji plagiatorami nazwał tych, którzy przepisywali jego erotyki i dedykowali je – jako utwory własne – niewiastom. Słowo plagiat wywodzi się od łacińskiego terminu „plagiatus” (skradziony), mającego swe źródło w „plagium”, co oznaczało kradzież, porwanie, zob. J. Sieńczyło- Chlabicz, *Odpowiedzialność nauczycieli akademickich, doktorantów i studentów z tytułu popełnienia plagiatu*, „Transformacje Prawa Prywatnego” 2010, nr 1, s. 133.

⁴ L. Górnicki, *Rozwój idei praw autorskich: od starożytności do II wojny światowej*, Wrocław 2013, e-monografie, nr 26. Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, s. 70. Autor zwraca uwagę na dwie regulacje ustawę z 1791 r. o wystawianiu dzieł w teatrach i ustawę z dnia 19 lipca 1793 r. przyznającą twórcom prawa wyłączne. Zainicjowana przez Wiktora Hugo Konwencja Berneńska z dnia 9 września 1886 r. o ochronie dzieł literackich i artystycznych stała się wzorem dla nowoczesnych regulacji. Polska przystąpiła do konwencji 28 stycznia 1920 r.; F. Charbonneau, *La memoire des autres. Historiens et plagiaires d’Ancien Régime*, „Tangence” 2004, nr 74, p. 59-69.

⁵ G. Woźny, *Plagiaryzm*, [w:] *Etyka w mediach, vol. 4 Człowiek jako podmiot norm i wartości*, (red.) W. Machura, Poznań-Opole 2010, s. 27 i nast.

i udostępnienie ich pod nazwiskiem plagiatora bądź też w sposób, który wywołuje przekonanie, że autorem jest sam plagiator⁶.

Plagiat jest jednym z przejawów naruszenia autorskich praw osobistych, zarówno przy istnieniu winy umyślnej, jak i nieumyślnej.

Zgodnie z art. L 111-1 Kodeksu własności intelektualnej (CPI)⁷ autor dzieła umysłu korzysta z tego dzieła, przez sam fakt jego powstania, wyłącznie i jest to prawo egzekwatywne jako prawo własności niematerialnej przeciwko wszystkim.

Art. L112-1 CPI stanowi, iż jego postanowienia chronią autorów wszystkich dzieł umysłu bez względu na gatunek, formę wypowiedzi, wartość merytoryczną lub przetworzenie. Zatem utworem jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, który cechuje się oryginalnością. Jak podkreśla Elżbieta Traple, oryginalność utworu stanowi autonomiczne pojęcie prawa unijnego⁸. W wyroku TSUE w sprawie C-5/08 Infopag International A/S v. Danske Dagblades Forening stwierdza się, iż jeśli chodzi o elementy utworów, które podlegają ochronie, należy zauważyć, że składają się one ze słów, które rozpatrywane oddzielnie nie stanowią jako takiej twórczości intelektualnej autora, który ich używa wyłącznie w drodze wyboru, układu i połączenia słów autor ma możliwość wyrażenia swojej twórczej inwencji w sposób oryginalny i stworzenia rezultatu stanowiącego twórczość intelektualną.

Plagiat oprócz „kradzieży intelektualnej” przyjmuje przywłaszczenie cudzego utworu, pomysłu twórczego (art. L 335-3 CPI). Zatem wszelkie przedstawienie lub powielenie w całości lub w części utworu dokonane bez zgody autora jest niezgodne z prawem. Dotyczy to tłumaczenia, adaptacji lub przekształcenia czy reprodukcji dzieła (art. L 122-4 CPI).

Jak podkreśla Gilles J. Guglielmi trudno jest określić granicę między korzystaniem z wolności twórcy a ochroną dzieła⁹. Kodeks własności intelektualnej wprowadza ograniczenia prawne, implikując równowagę między ochroną twórcy a interesem społecznym, co znajduje potwierdzenie w art. L 122-5 CPI i nast.

W polskim ustawodawstwie brak jest również definicji legalnej plagiatu, jednakże ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych¹⁰ wskazuje na środki ochrony praw autorów podobnie jak w prawie francuskim.

Jan Błeszyński stwierdza, iż z prawnego punktu widzenia posługiwanie się pojęciem plagiat nie jest konieczne, gdyż prawo autorskie posługuje się bardziej precyzyjnymi poję-

⁶ L. Marino, *Repenser le droit du plagiat de la recherche*, JCP, ed G. 2011, doct. 1396; A. Rey (dir) *Dictionnaire culturel en langue française*, 2005, t. 3, p. 1762; Ch. Hugon, *La réalisation forcée des propriétés intellectuelles en droit français*, „Le Cahiers de Droit”, 2018, Vol. 59, nr 2, s. 425-440; J. Błeszyńska-Wysocka, *Plagiat ukryty i cywilnoprawna odpowiedzialność za jego popełnienie*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, (red.) W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015, s. 25.

⁷ Code de la propriété intellectuelle, www.legifrance.gouv.fr [dostęp: 15.05.2024].

⁸ E. Traple, *Europeizacja prawa autorskiego w orzeczeniach Trybunału Sprawiedliwości*, „ZNUJ PPWT” 2014, z. 216, s. 202-203.

⁹ Szerzej – G.J. Guglielmi, *Drole d’En-Droit*, 11 octobre 2010 zob: <https://spiegeler.com/rag/plagiat> [dostęp: 15.02.2024].

¹⁰ Tekst jedn. Dz.U. z 2022 r. poz. 2509.

ciami, do których należą m.in.: naruszenie praw autorskich, naruszenie autorskich praw osobistych, naruszenie prawa do autorstwa utworu, przypisanie sobie autorstwa cudzego utworu, czy też naruszenie autorskich praw osobistych w zakresie dokumentowania korzystania z cudzej twórczości. Z prawnego punktu widzenia pojęcie plagiatu wiąże się z pojęciem utworu¹¹.

Jak pisze Teresa Grzeszak, „plagiat jest pojęciem należącym do języka potocznego, a nie prawnego. Osoba ta przypisuje sobie cudzą twórczość. Zachowanie to jest naganne moralnie, lecz w każdym przypadku” stanowi naruszenie praw autorskich lub pokrewnych, a więc nie zawsze pociąga za sobą sankcje o charakterze cywilnoprawnym lub karnym. Zdefiniowanie „plagiatu” stanowi dla prawnika pewien problem. Z pozoru to zadanie proste, ale tylko wtedy, gdy poprzestaje się na abstrakcyjnym zakazie przywłaszczenia sobie cudzej twórczości. Poważnym problemem jest niewątpliwie zdefiniowanie samej twórczości i ustalenie, czyją ona jest zasługą (...), z drugiej zaś strony brak informowania o istotnych zapożyczeniach stanowi nieuczciwość, a w niektórych przypadkach prowadzi do naruszenia prawa autorskiego¹².

1. Rodzaje plagiatu

W literaturze przedmiotu zarówno francuskiej, jak i polskiej wyróżnia się kilka podstawowych rodzajów plagiatów.

Pierwszy rodzaj plagiatu, tj. plagiat jawny, czyli polegający na dosłownym skopiowaniu całości lub części danego utworu i podpisanie go własnym nazwiskiem lub pseudonimem bądź też opatrzenie innego znaku znakiem własnościowym¹³.

Drugi rodzaj plagiatu to plagiat ukryty, który najczęściej występuje w postaci opracowania. Zatem cudzy utwór jest wykorzystany w oryginalny sposób. Plagiat ukryty korzysta z ochrony autorskiej bez uszczerbku dla praw w nim wykorzystanego zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Autorowi przysługują uprawnienia do dochodzenia roszczeń, które związane są z ochroną autorstwa, obejmujące oryginalne elementy dochodzącego ochrony¹⁴.

Trzeci rodzaj plagiatu dotyczy autoplagiatu, gdzie plagiator sprzedaje kilka razy ten sam utwór dokonując nieznacznych zmian w utworze, co jest naganne ze względów etyczno-moralnych.

Poza wyżej wymienionymi rodzajami plagiatu teoretycy wyróżniają dodatkowe postaci plagiatu, na przykład: plagiat inkorporacyjny (do własnego dzieła włączamy znaczne fragmenty innych utworów, bez ich oznaczenia), plagiat adaptacyjny (opracowanie cudze-

---

¹¹ J. Błeszyński, *Plagiat a naruszenie autorstwa utworu*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, (red.) W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015, s. 11-12.

¹² T. Grzeszak, *Plagiat – informacje podstawowe*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, www.koiz.wi.zut.edu.pl [dostęp: 15.05.2024].

¹³ G. Sołtysiak, *Plagiat. Zarys problemu*, Warszawa 2009, s. 12.

¹⁴ J. Błeszyński-Wysocka, *Plagiat ukryty i cywilnoprawna odpowiedzialność za jego popełnienie*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, (red.) W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015, s. 28-29.

go utworu, który zostaje potraktowany jako własny), czy plagiat naukowy (plagiat wniosków naukowych, plagiat treści naukowych, plagiat wyników prac naukowych)¹⁵.

2. Odpowiedzialność prawna w przypadku popełnienia plagiatu

Słowo „odpowiedzialność” jest wieloznaczne, a przez to różnie ujmowane w literaturze przedmiotu. Jest to kategoria o charakterze interdyscyplinarnym i ogólnym. Odpowiedzialność najczęściej ujmowana jest jako ujemne konsekwencje scharakteryzowane przez normy prawne, a kierowane wobec określonego podmiotu, związane z zaistnieniem ocenianego stanu rzeczy¹⁶. Odpowiedzialnym jest podmiot gotowy do ponoszenia konsekwencji za swoje postępowanie lub jego brak, ponoszący winę za coś, co nie powinno się wydarzyć.

Pojęcie odpowiedzialności prawnej budzi wiele sporów teoretyczno-prawnych, co wynika głównie z faktu, że częściej dywaguje się o rodzajach odpowiedzialności prawnej, stosowanych w różnych gałęziach prawa, np. odpowiedzialność cywilnoprawna, odpowiedzialność karna, odpowiedzialność konstytucyjna.

Odpowiedzialność pełni w praktyce funkcję represyjną i prewencyjną. Pierwszą z racji tego, że prowadzi do wymierzenia sankcji za działania nieaprobowane z publicznego punktu widzenia. Drugą z racji wykorzystywania jej instrumentów dla poprawy jakości działania samej administracji.

W przypadku popełnienia plagiatu przez pracownika naukowego czy studenta grozi im odpowiedzialność karna, cywilna jak i odpowiedzialność dyscyplinarna.

Odpowiedzialność karna jest uregulowana w art. L 335-1 CPI i nast. Powielanie, przedstawianie lub rozpowszechnienie w jakikolwiek sposób dzieła intelektualnego z naruszeniem prawa autorskiego jest przestępstwem podrabiania. Jest również przestępstwem fałszerstwa naruszenie jednego z praw autorskich określonych w art. L 122-6 CPI (art. L.335-3 CPI). Fałszowanie dzieł opublikowanych we Francji lub za granicą podlega karze 3 lat pozbawienia wolności i 300 tys. euro grzywny. Gdy przestępstwo zostało popełnione przez zorganizowane grupy przestępcze, to kary podlegają podwyższeniu do 7 lat pozbawienia wolności i 750 tys. euro grzywny (art. L335-2 CPI).

W przypadku skazania za jedno z przestępstw określonych w art. L 335-2 CPI do art. L 335-4-2 CPI, sąd może orzec całkowitą lub częściowe, stałe lub tymczasowe zamknięcie zakładu, w którym popełniono przestępstwo, na okres do 5 lat, (art. L 335-5 CPI, art. L. 335-6 CPI). Jeżeli przestępstwo zostało popełnione za pośrednictwem internetowego serwisu komunikacji publicznej, osoby winne przestępstw, mogą zostać skazane na dodatkową karę w postaci zawieszenia dostępu do łączności publicznej (art. L 335-7 CPI).

Brak zezwolenia na udostępnienie utworu (odpłatne lub nieodpłatne) oraz brak wypłaty należnego honorarium twórcy, wykonawcy lub producentowi fonogramów lub wideo-gramów jest zagrożone karą grzywny. Gdy przestępstwo zostaje popełnione przez organi-

¹⁵ G. Sołtysiak, *Plagiat. Zarys...*, *op. cit.*, s. 12-14.

¹⁶ S. Sykuna, *Odpowiedzialność prawna*, [w:] *Leksykon współczesnej teorii i filozofii prawa*, (red.) J. Zajądło, Warszawa 2007, s. 215.

zowane grupy przestępcze to kodeks przywiduje karę 7 lat pozbawienia wolności i grzywnę w wysokości 750 tys. euro. (art. L 335-4 CPI).

Nieco niższe kary są przewidziane za naruszenie praw autorskich, polegające na zmianie ochrony utworu poprzez dekodowanie, deszyfrowanie lub inne interwencje, mające na celu obejście mechanizmu zabezpieczającego lub kontrolującego, tj. kara grzywny w wysokości 3750 euro.

Odnosnie do odpowiedzialności cywilnoprawnej w nauce prawa cywilnego wyróżnia się trzy funkcje odpowiedzialności odszkodowawczej, a mianowicie: funkcję kompensacyjną, funkcję prewencyjno-wychowawczą oraz represyjną. Zasadnicze znaczenie z punktu widzenia poszkodowanego ma funkcja kompensacyjna. Efekt prewencyjny ma zostać osiągnięty w wyniku realizacji postanowień ustawowych na gruncie praktycznym. Funkcja represyjna uaktywnia się wówczas, gdy dojdzie do wypłacenia odszkodowania¹⁷.

Odpowiedzialność cywilna dotyczy odpowiedzialności za szkody. Podstawy ochrony osobistej i majątkowej są zawarte w przepisach Kodeksu własności intelektualnej oraz w przepisach Kodeksu cywilnego (Code civil). Zgodnie z art. 1240 CC, jeżeli czyn człowieka wyrządza szkodę, to ten jest zobowiązany do jej naprawienia. Szkada może nie tylko być rezultatem działania, ale także niedbalstwa lub nieostrożności (art. 1241 CC)¹⁸. Zatem osobie, której prawa autorskie zostały naruszone z tytułu popełnienia plagiatu, przysługują roszczenia majątkowe i roszczenia niemajątkowe. W przypadku roszczeń niemajątkowych można wyróżnić roszczenie, np. o zaniechanie działań czy roszczenie o usunięcie skutków naruszenia (por. art. L 615-2 CPI, art. L615-3 CPI, art. L722-1 CPI, art. L722-2 CPI, art. L722-3 CPI).

Odpowiedzialność dyscyplinarna (studenta czy pracownika naukowego) oparta jest na wielu zróżnicowanych podstawach prawnych. Ma charakter represyjny. Odpowiedzialność pracownika naukowego powiązana jest z zatrudnieniem na określonym stanowisku w uczelni.

3. Przeciwdziałanie plagiatom – systemy antyplagiatowe

Systemy antyplagiatowe mają na celu porównanie wgranych do niego nowych prac z zasobem zgromadzonym w nim prac. Na tej podstawie powstaje raport szczegółowy dotyczący zgodności zawartości pracy ze źródłami. We Francji funkcjonuje jednolity system antyplagiatowy udostępniony uczelniom, dzięki któremu jest możliwość realizacji nałożonych obowiązków wynikających z ustaw. Do tych systemów należy zaliczyć COMPILATIO. COMPILATIO to francuska firma, która od 2005 r. udostępniła oprogramowanie, celem badania naruszeń praw autorskich.

Wiele francuskich uniwersytetów korzysta z systemu antyplagiatowego COMPILATIO, który pozwala na wykrycie plagiatów zarówno w pracach naukowych, jak i w pra-

¹⁷ Z. Radwański, A. Olejniczak, *Zobowiązania – część ogólna*, wyd. 10, Warszawa 2012, s. 97.

¹⁸ Code civil, www.legifrance-gouv.fr [dostęp: 15.05.2024].

cach studenckich. Jeżeli raport antyplagiatowy wykaże więcej niż 25% podobieństw, wówczas uruchamiane są procedury wobec autora dzieła¹⁹.

Jednakże systemy antyplagiatowe funkcjonujące we Francji i w Polsce zawierają pewne niedociągnięcia i wady, co potwierdza liczne orzecznictwo sądowe²⁰.

Konkluzje

W zakończeniu należy podkreślić, iż pojęcie plagiatu w prawie francuskim nie jest prawnie zdefiniowane. Nasuwa się pytanie, czy pojęcie plagiatu dotyczy jedynie umyślnego przywłaszczenia autorstwa. Ocena regulacji francuskich potwierdza, iż plagiatem może być zarówno czyn umyślny, jak i nieumyślny. Wśród najczęściej stosowanych naruszeń są naruszenia prawa cytatu, tj. wykorzystywania fragmentów cudzych utworów we własnym dziele. Cytat powinien być precyzyjny, podawać informacje, np. dotyczące autora, autorów, tytułu artykułu, miejsca publikacji i stron.

Warto w tym miejscu podkreślić, iż w polskiej literaturze brak jest jednolitego stanowiska co do charakteru prawnego plagiatu, bowiem Janusz Barta i Ryszard Markiewicz podkreślają, że plagiatem może być także czyn niezawiniony²¹. Nieco inne stanowisko zajmują Beata Giesen i Elżbieta Wojnicka w Systemie Prawa Prywatnego, gdzie stwierdza się, iż wina umyślna sprawcy przesądza o uznaniu czynu za plagiat będący przestępstwem, tj. deliktem karnym, a na gruncie prawa cywilnego plagiatem jest naruszenie autorstwa, które charakteryzuje się umyślną winą sprawcy²². Pojęcie plagiatu w sensie prawnym wiąże się z pojęciem utworu i jego oryginalnością. Przyjęte w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej stanowisko w zakresie rozumienia oryginalności utworu jest aprobowane w literaturze francuskiej.

Bibliografia

1. Barta J., Markiewicz J., *Prawo autorskie*, Warszawa 2016.
2. Błęszyńska-Wysocka J., *Plagiat ukryty i cywilnoprawna odpowiedzialność za jego popełnienie*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, (red.) W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015.
3. Błęszyński J., *Plagiat a naruszenie autorstwa utworu*, [w:] *Działalność naukowo-dydaktyczna w świetle prawa autorskiego*, (red.) W. Lis, G. Tylec, Lublin 2015.
4. Charbonneau F., *La memoire des autres. Historiens et plagiaires d'Ancien Régime*, „Tangence” 2004, nr 74.

¹⁹ <http://www.scribbr-fr.translate.google.com/le-plagiat/compilatio/> [dostęp: 15.02.2024], a także http://www.cursus.univ-rennesz.fr/pluginfile.php/339516/mod_resource/content/o/GUIDECOMPIL.pdf [dostęp: 15.02.2024].

²⁰ Szerzej C. Colombet, *Propriété littéraire et artistique et droits voisins*, Dalloz, coll. Précis droit privé, ed. 7, Paris 1994, p. 269; <http://www.scribbr-fr.translate.google.com/le-plagiat/compilatio/> [dostęp: 15.02.2024], a także http://www.cursus.univ-rennesz.fr/pluginfile.php/339516/mod_resource/content/o/GUIDECOMPIL.pdf [dostęp: 15.02.2024].

²¹ J. Barta, R. Markiewicz, *Prawo autorskie*, Warszawa 2016, s. 135.

²² B. Giesen, E. Wojnicka, [w:] *System Prawa Prywatnego, t. 13, Prawo autorskie*, (red.) J. Barta, Warszawa 2017, s. 345.

5. Code de la propriété intellectuelle, www.legifrance.gouv.fr [dostęp: 15.02.2024].
6. Colombet C., *Propriété littéraire et artistique et droits voisins*, Dalloz, coll, *Precis droit prive*, ed. 7, Paris 1994.
7. Gadek-Giesen B., *Plagiat dzieł naukowych – zagadnienia wybrane*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego” 2011, nr 2.
8. Giesen B., Wojnicka E., [w:] *System Prawa Prywatnego, t. 13, Prawo autorskie* (red.), J. Barta, Warszawa 2017.
9. Górnicki L., *Rozwój idei praw autorskich: od starożytności do II wojny światowej*, Wrocław 2013, e-monografie, nr 26. *Prace Naukowe Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego*.
10. Gromkowska-Melosik A., *Ściągi, plagiaty, fałszywe dyplomy, Socjopatologia Edukacji*, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2007.
11. Grzeszak T., *Plagiat – informacje podstawowe*, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu www.koiz.wi.zut.edu.pl [dostęp: 15.02.2024].
12. Guglielmi J. G., *Drole d'En-Droit*, 11 octobre 2010 zob: <https://spiegeler.com/rag/plagiat> [dostęp: 15.02.2024].
13. Hugon Ch., *La réalisation forcée des propriétés intellectuelles en droit français*, „Le Cahiers de Droit” 2018, Vol. 59, nr 2;
14. Marino L., *Repenser le droit du plagiat de la recherche*, JCP, ed G. 2011, doctr. 1396; A. Rey (dir) *Dictionnaire culturel en langue française* 2005, t. 3.
15. Rutkowska-Sowa M., *Plagiaty studentów i doktorantów*, „Edukacja Prawnicza” nr 11(146).
16. Woźny G., *Plagiaryzm*, [w:] *Etyka w mediach, vol. 4 Człowiek jako podmiot norm i wartości*, (red.) W. Machura, Poznań-Opole 2010.

Dane kontaktowe

Lidia Zacharko, lidia.zacharko@us.edu.pl

Aleksander Zacharko, aleksander.zacharko@gmail.com